

29. 3. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Koho okrádá Švarc systém

Ten, kdo si opatří živnostenský list a přistoupí na Švarc systém, je v konkurenci drahých zaměstnanců pro zaměstnavatele levnější, a tudíž vítanější pracovní silou. Nevztahuje se však na něj ochrana zákoníku práce a sám si hradí veškeré pojistné. Navíc musí zaplatit roční minimální daň.

Zaměstnavatelé, kteří z různých důvodů chtějí ušetřit na nákladech na zaměstnance, se uchylují k takzvanému Švarc systému. V čem spočívá? Místo toho, aby podnikatel zaměstnával lidi ve svém podniku, najme si je. Oni si opatří živnostenské oprávnění, na jehož základě od nich zaměstnavatel odebírá práci, kterou mu tito podnikatelé fakturují.

Zaměstnanec či živnostník?

"Pracoval jsem na živnostenský list u kurýrní služby, s níž jsem měl uzavřenou smlouvu o poskytování kurýrních služeb. Nosil jsem přitom uniformu firmy, zaměstnavatel mi stanovoval nástup do práce, občas poskytoval dopravní prostředek a tak dál. Přitom jsem si zdravotní a sociální pojištění platil sám a nesměl jsem dělat kurýra pro jiné," říká Martin Langmajer z Prahy, kterému po čase začal jeho podivný pracovní vztah k zaměstnavateli vrtat hlavou.

Kdyby byl skutečně živnostníkem, pak by si o tom, jak bude oblečen a kdy nastoupí do práce, rozhodoval sám, využíval by i svůj dopravní prostředek. "Rozhodující by bylo jen, že zakázka musí být zpracována do určité, sjednané doby za určitou cenu. Navíc by poskytoval služby dalším zájemcům," říká právník Oldřich Choděra.

Někteří zaměstnavatelé hájí Švarc systém tím, že když mohou najímat zaměstnance nebo firmu na úklid, strážní službu, proč by nemohli najímat živnostníky i na jiné práce? Jenže zákon o zaměstnanosti ([1/1991 Sb.](#) § 1 odst. 6) stanoví, že zaměstnavatel, právnická či fyzická osoba, je povinen plnění běžných úkolů zajišťovat vlastními zaměstnanci, které zaměstnává v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce, vyplácí jim mzdu, platí zdravotní a sociální pojištění a tak dále. Co jsou to ony běžné úkoly?

Jak si kdo vydělá? (údaje v Kč)		
	Zaměstnanec	Živnostník
Měsíční příjem/fakturuje	20 000 Kč	20 000 Kč
Hrubý roční příjem	240 000 Kč	240 000 Kč
Pojistné	32 400 Kč	45 600 Kč
Daň z příjmu	28 452 Kč	14 454 Kč
Čistá mzda za rok	179 148 Kč	179 946 Kč
Náklady zaměstnavatele	324 000 Kč	240 000 Kč

Pozn.: Ve sloupci Zaměstnanec se předpokládá k výpočtu daně pouze základní nezdanitelná částka (žádné děti ani manželka). U sloupce Živnostník se předpokládá k výpočtu totéž a náklady, které činí 25 procent z příjmů. Pojistné u OSVČ (živnostník) se vztahuje k roku 2004.

"Z hlediska jejich určení je rozhodující, jaký předmět činnosti má podnikatel zapsán v obchodním rejstříku," říká mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí Kateřina Prejdová. "Běžný je takový úkol, bez jehož plnění by nebylo možné zapsaný předmět činnosti provozovat. Dalším určujícím znakem je, zda jde o úkol prováděný v zařízeních nebo místech obvyklých pro zapsanou činnost," dodává.

Pokud tedy například podnikatel v oboru zednictví najímá živnostníka-zedníka, který pracuje u míchačky nebo vyzdívá, bourá příčky a vykonává další pomocné zednické práce, navíc s podnikatelskými prostředky, jde o Švarc systém.

S čím musí skoroživnostník počítat

Co obnáší Švarc systém?

Ačkoli je vztah mezi zaměstnavatelem a živnostníkem na úrovni pracovního poměru:

- * Zaměstnavatel neplatí pojistné ani daně za zaměstnance-živnostníka.
- * Zaměstnavatel se nemusí obtěžovat s poskytováním dovolené ani s placením náhrad za překážky v práci.
- * Zaměstnavatelovy odvody státu jsou minimalizovány.
- * Zaměstnanec-živnostník si sám dělá daňové přiznání a vede účetnictví; na druhou stranu si může snížit daňový základ například o náklady na leasing automobilu, stravné a podobně.

Zaměstnavatel, který najímá živnostníka-zaměstnance, za něj neplatí zdravotní a sociální pojištění ani neodvádí daně za zaměstnance, neplatí náhrady za překážky v práci. V případě nemoci nemá takový živnostník nárok, pokud si sám nehradí pojistné, na nemocenskou. Dovolenu také nedostane - v té době nevykonává žádné služby. Obě strany se ale na dovolené mohou samozřejmě dohodnout.

"Na Švarc systém doplácí všichni daňoví poplatníci, kteří odvádějí na daních to, o čem byl stát ochuzen. A ten zase nemá peníze na jiné oblasti výdajů," podotýká ekonom David Marek z Patria Finance. Stát se Švarc systému od tohoto roku brání mimo jiné také minimální daní. I když živnostník (pokud nejde o podnikatelku na mateřské a podobné výjimky) papírově nic nevydělá, musí zaplatit ročně minimální daň. Ta není stanovena jednotně - stanoven je pouze minimální základ daně, a to ve výši poloviny roční průměrné hrubé mzdy.

Trest za Švarc systém

Švarc systém mohou postihovat úřady práce uložením pokuty zaměstnavateli až do výše 250 tisíc korun, při opakovaném porušení do jednoho milionu.

Pokud finanční úřad zjistí, že vztah živnostníka a zaměstnavatele odpovídá spíše pracovnímu poměru, bude považovat příjem takového živnostníka za příjem ze závislé činnosti a neodvedená daň bude doměřena zaměstnavateli. Ten zaplatí navíc i nezanedbatelné penále.

Zdroj: idnes